

CONCHYLIOLOGISCHE VERENIGING
„GLORIA - MARIS”
ANTWERPEN

AANGESLOTEN BIJ HET KONTAKTKOMITEE VAN DE KRINGEN VOOR
NATUURSTUDIE EN NATUURBESCHERMING IN HET ANTWERPSE

4de JAARGANG

REDACTIE :
ANTOINE VEREYCKEN

OKTOBER 1965

nr. 10

SECRETARIAAT :
POL DE MONTSTRAAT 8
ANTWERPEN Tel. 37 97 50

Heer van Bergen, Patella, Antwerpen

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING VAN 5 SEPTEMBER 1965

Met een gevoelige achterstand op het aanvangsuur (het was 10,25 u.) opende Voorzitter F. Van Cleemput, voor een nokvolle zaal, deze eerste na-verlofvergadering van 1965. Wegens een stroomdefect kon de geluidsinstallatie niet worden ingeschakeld en werd noodgedwongen met een geforceerde stemcapaciteit gepraat. Voorzitter vertelde enkele wetenswaardige zaken in verband met het recent bezoek dat hij bracht aan het Weens Natuurhistorisch Museum, waaruit duidelijk bleek, dat ook eeuwen terug op alle mogelijke en onmogelijke manieren, het verzamelen gepleegd werd.

Hij kondigde nadien aan dat de heer P. Van de Sande, wegens zijn speciale werkzaamheden in de Zoo te Antwerpen, belet was zijn voorgenomen spreekbeurt te houden. De heer Van de Sande was trouwens zo vriendelijk zich persoonlijk bij onze leden hiervoor te komen verontschuldigen en beloofde beslist volgende maandvergadering paraat te zijn. Wie belet was op de Septembervergadering krijgt nog de gelegenheid deze eminente spreker aan het woord te horen op 3 oktober a.s. De leden wisten deze belofte te appreciëren met een dankbaar applaus.

Hierna werd het woord verleend aan Ingenieur J. Christiaens uit Oostende, die zo bereidwillig was "in extremis" voor vorige spreker in te vallen en aldus zijn voorgenomen voordracht over de Patellidae van onze kusten, met een maand te vervroegen.

Dat spreker de te behandelen stof uitermate goed onder de knie had bewees hij vooreerst door de leden een uitgebreide bibliografische geschiedenis voor te schotelen over dit onderwerp. Het historisch klassement van de litteratuur liep over meer dan 200 jaar en gaf een inzicht over het feit dat auteurs van allerlei slag hierover hun woordje hadden meegepraat. Na deze gecommantarieerde en zeer gedocumenteerde opsomming kwam spreker tot het besluit slechts 3 soorten van het geslacht Patella, althans voor onze gebieden, te moeten weerhouden, n.l. : 1) Patella vulgata; 2) Patella intermedia; 3) Patella aspera.

Hij besprak vervolgens soort per soort en belichtte van ieder op duidelijke wijze de bestaande kleur- en vormvariëteiten bij middel van diapositieven. In telegramstijl zag zijn betoog er als volgt uit :

Patella vulgata Linne 1758

Is de typische best gekende schaalhoren van onze kusten, voornamelijk dan zeer inheems in Bretagne en op de Engelse Zuid- en Westkusten, zeldzaam aan onze kusten, alhoewel er bij uiterste laagtij nog wel gevonden worden aan de muur van Zeebrugge. Zuid-Portugal is in ieder geval het uiterste Zuidelijke verspreidingsgebied van de soort.

Volgende variëteiten stipte spreker meer speciaal aan :

- var. major D.D. 1931 (is een soort die zeer groot wordt en 50 tot 60 mm bereiken kan. Aan te treffen bij uiterste laagwaterlijn.)
- var. conica Brown 1844 (worden als allereerste Patella's aangetroffen bij hoge en middelmatige waterstanden. Synonieme benamingen voor conica zijn : elevata Jeffreys en hypsilotera Locard.)
- var. saccernenda D.D. 1887 (synoniem : servaini Mabilille. Is zeer goed herkenbaar aan zijn zwarte tot donkerbruine buitenzijde en blauw tot leiblauwe afgewisseld met rode streping aan de binnenzijde).
- var. communis Brown 1844 (meer gangbare benaming voor picta Jeffr. 1865, een ondersoort waarin veelvuldig rood en blauw voorkomt aan de binnenzijde. Sommige van onze verzamelaars vergelijken deze soort zelfs met de kleuren van de Belgische vlag.)

Vervolgens wijdde spreker uit over de Patella intermedia, waarvan het levend dier speciaal te onderscheiden is door zijn witte papillen. Deze Patella intermedia Jeffreys 1865 is in feite de meer aanvaardbare benaming voor Patella depressa Pennant 1777.

Ook hier kunnen wij opnieuw een aantal vorm- en kleurvariëteiten terugvinden :

- var. splendida D.D. 1913 (zwart met witte streepjes op de randen - dit is de soort die afgebeeld staat in het boek van Bob Entrop, onder de benaming Patella athletica.)
- var. martelli D.D. 1913 (asgrijs van kleur, binnenin zijn de zwarte strepen minder breed dan de gele)
- var. conica Dautzenberg
- var. goudotti Mabilille
- var. hidalgoi Fischer
- var. higuerensis Fischer (van de Baskische kusten (Kaap Huyères).

Het verspreidingsgebied van de soort gaat Noordelijk tot de eilanden Sint-Marcouf (Bretagne) en tot Zuid-Engeland, meer bepaald het gebied gelegen ten Westen van het eiland Wight. Zuidelijk wordt de grens bereikt in Senegal, alwaar ze te Dakar zelfs geweldig groot kunnen worden.

Door intermedia wordt ten slotte bedoeld dat de soort leeft in het gebied gelegen tussen de hoog- en de laagwaterlijn, wat meteen wel een juistere bepaling is dan depressa.

Als laatste soort behandelde spreker heel vlug, dit wegens tijdgebrek, de Patella aspera, waarvan nochtans het bijzonderste kenmerk het dier zelf is, dat oranjeachtig van kleur is.

De heer Christiaens beloofde tot slot in het maandblad een reeks artikelen te publiceren over dit complex probleem en daardoor de leden in de gelegenheid te stellen meer inzicht te verwerven in de verscheidenheid van soorten en variëteiten.

Voor velen onder ons bracht deze wetenschappelijk zeer hoogstaande

causerie, waaraan spreker enorm veel tijd heeft besteed aan opzoekingswerk en trouwens ook bevoegdheden als een Dr. Fischer-Piette uit Parijs ging raadplegen, heel wat veropenbaringen op het gebied van Patellidae naar voren. Of het probleem hiermee nochtans is opgelost blijft vooralsnog een open vraag.

Zij die er echter nog meer wensen over te vernemen zullen beslist aanwezig zijn op de studieavond van vrijdag 15 oktober, te 20 uur in ons lokaal, waar spreker verder in detail zal treden over dit zeer interessante onderwerp. Een hartelijk applaus bij het slot was de dank van een aandachtig gehoor.

De vergadering besloot met een gevulde schelpenmarkt en te 13,15 u. kon Mevr. Van Horen met een brede glimlach het bordje "uitverkocht" voorhangen.

Verslaggever : J. Kruyniers

Wij vernemen dat Mevrouw Van Gorp, ons trouw lid uit Deurne, ernstig ziek is. We hopen dat haar sterk gestel haar weer vlug te been brengt en wensen haar ondertussen veel moed en een algeheel herstel toe.

VOLGENDE MAANDVERGADERING

gaat door op zondag 3 oktober 1965, te 10 uur, in de lokalen van de Zoo te Antwerpen, Koningin Astridplein (boven Le Paon Royal)

De heer Paul VAN DE SANDE zal spreken over zijn reisbelevissen naar de Zuidpool en de overbrenging van Vetganzen naar Antwerpen.

Ieder aangesloten lid is van harte welkom !

VOLGENDE STUDIEAVOND

gaat door op vrijdag 15 oktober 1965, te 20.00 uur, in de lokalen van de Zoo te Antwerpen, Koningin Astridplein (boven Le Paon Royal)

Als onderwerp wordt genomen de PATELLIDAE (Keltische provincie) De Heer Christiaens uit Oostende die ons over dit onderwerp reeds zoveel interessants wist te vertellen tijdens de maandvergadering van 5 September beloofde ons aanwezig te zullen zijn.

Schenk een niet-verzamelaar ook eens een schelp.
Leer hem de schoonheid van vorm en kleur zien.